

Den 26. maj 2023

GRUND- OG NÆRHEDSNOTAT TIL FOLKETINGETS EUROPAUDVALG

Forslag til rådshenstilling om de vigtigste støttefaktorer for vellykket digital uddannelse KOM (2023) 205

1. Resumé

Kommissionen offentliggjorde sit forslag til rådshenstilling om de vigtigste støttefaktorer for vellykket digital uddannelse den 18. april 2023. Formålet med forslaget er ifølge Kommissionen at fremme den digitale omstilling af uddannelse i medlemsstaterne. Kommissionen henstiller med forslaget til medlemsstaterne at udarbejde nationale strategier for digital uddannelse, som skal følges op med nationale mål. En vedtagelse af forslaget til rådshenstilling, som er en juridisk ikke-bindende retsakt, vil ikke i sig selv have økonomiske eller lovgivningsmæssige konsekvenser. Regeringen støtter overordnet vigtigheden af digitale kompetencer, men det er vigtigt for regeringen, at debatten om digitalisering og uddannelse også tager højde for de mulige negative effekter af eksempelvis øget brug af skærme. Det er således afgørende, at digitale værktøjer har en klar pædagogisk og didaktisk værdi og ikke er et mål i sig selv. Endelig er regeringen skeptisk over for udarbejdelsen af nationale strategier med målsætninger for digital uddannelse, da uddannelse er et nationalt anliggende.

2. Baggrund

Kommissionen offentliggjorde sit forslag til rådshenstilling om de vigtigste støttefaktorer for vellykket digital uddannelse den 18. april 2023. Forslaget er oversendt til Rådet i dansk sprogversion den 27. april 2023. Forslaget er fremsat med hjemmel i TEUF artikel 165 og 166. Rådet træffer afgørelse med kvalificeret flertal.

Forslaget er en udløber af Kommissionens meddelelse af 30. september 2020 om en handlingsplan for digital uddannelse 2021-2027 (KOM (2020) 624), ligesom det er en del af opfølgningen på den strukturerede dialog om digitale færdigheder og uddannelse, som Kommissionen gennemførte med alle medlemsstater i løbet af 2022.

Forslaget skal ses i sammenhæng med forslag til rådshenstilling om forbedring af udbuddet af digitale færdigheder inden for uddannelse (KOM (2023) 206), som blev offentliggjort sammen med denne henstilling.

3. Formål og indhold

Formålet med forslaget er ifølge Kommissionen at fremme den digitale omstilling af uddannelse i medlemsstaterne. Rådshenstillingerne omfatter også dagtilbud.

I forslaget henstilles det til medlemsstaterne, at de gennem en tilgang på tværs af ministerier og myndigheder og sammen med væsentlige interessenter skal udarbejde om en national strategi for digital uddannelse og færdigheder. Der skal følges op på strategien bl.a. gennem fastsættelse af og opfølgning på nationale mål for den digitale omstilling af uddannelsessystemerne og udviklingen af digitale færdigheder.

Det henstilles endvidere, at medlemsstaterne øger effektiviteten af politikken for digital uddannelse ved at fremme synergier og koordination på alle forvaltningsniveauer og sikrer en tilgang på tværs af ministerier, myndigheder og interessenter, herunder via regelmæssige dialoger mellem relevante dele af den offentlige forvaltning, struktureret inddragelse af interessenter og arbejdsmarkedets parter og via samarbejde med den private sektor og teknologileverandører.

Desuden henstilles det, at medlemsstaterne sikrer digital uddannelse for lærere, undervisere og øvrigt personale, så de bedre kan bruge digitale teknologier i undervisningen, og fremmer kapacitetsopbygning på uddannelsesinstitutionerne.

Endelig henstilles det, at medlemsstaterne fremmer rimelige investeringer i inkluderende digital uddannelse af høj kvalitet, herunder i konnektivitet, digitalt udstyr, infrastruktur, værktøjer og indhold.

Det fremgår af forslaget, at Kommissionen agter at støtte gennemførelsen af rådshenstillingen med følgende tiltag:

- nedsættelse, via en afgørelse fra Kommissionen, af en højniveaugruppe for digital uddannelse og færdigheder (en videreførelse af den uformelle højniveaugruppe fra den strukturerede dialog, jf. baggrundsafsnittet) med henblik på styring i forhold til særlige strategiske emner såsom certificering af digitale færdigheder, udvikling af curricula og kvalitetskrav til digitale værktøjer og indhold.
- Fremme af udvekslingen af bedste praksis, peer-læring og samarbejde med interessenter inden for digital uddannelse, herunder teknologiudbydere.
- Støtte til digital uddannelse af lærere, undervisnings- og støttepersonale på uddannelsesinstitutioner gennem mobilitet via Erasmus+, brug af selvevalueringsværktøjer og fremme af udrulning af etiske retningslinjer for anvendelsen af kunstig intelligens i uddannelse.
- Støtte til investeringer i digital uddannelsesinfrastruktur og –tjenester gennem national og EU-finansiering og styrkelse af dokumentation om effektiviteten af digitale uddannelsespolitikker og –værktøjer.
- Forbedring af gennemsigtigheden og evaluering af fremskridtene i implementeringen af digital uddannelse bl.a. ved at gennemføre en undersøgelse af digital uddannelse i Europa hvert 3. år og understøtte medlemsstaternes deltagelse i internationale undersøgelser på området, navnlig OECD's TALIS-undersøgelse.

Endelig skal Kommissionen rapportere tilbage til Rådet om de fremskridt, der er sket i implementeringen af denne rådshenstilling, fem år efter dens vedtagelse.

4. Europa-Parlamentets udtalelser

Europa-Parlamentet skal ikke høres.

5. Nærhedsprincippet

Spørgsmålet om nærhedsprincippet er ikke relevant, da der er tale om en juridisk ikke-bindende rådshenstilling.

6. Gældende dansk ret

Forslaget til rådshenstilling medfører i sig selv ingen konsekvenser for dansk ret.

7. Konsekvenser

En vedtagelse af forslaget til rådshenstilling forventes ikke at få konsekvenser for lovgivningen, EU-budgettet, statsfinanserne, samfundsøkonomien, erhvervslivet, miljøet eller beskyttelsesniveauet. Da der er tale om en juridisk ikke-bindende retsakt, kan regeringen således efter vedtagelse tage stilling til, hvorvidt og i så fald i hvilket omfang man ønsker at implementere henstillingen.

Det bemærkes, at afledte nationale udgifter som følge af EU-retsakter afholdes inden for de berørte myndigheders eksisterende bevillingsramme, jf. budgetvejledningens bestemmelser herom.

8. Høring

Forslaget til rådshenstilling blev sendt i skriftlig høring i EU-specialudvalget vedr. uddannelse og ungdom den 20. april 2023. Der indkom følgende høringssvar:

Danske Universiteter:

Forslagene har været sendt i høring hos universiteterne. Danske Universiteter modtog svar fra CBS og Aalborg Universitet, som ikke havde bemærkninger til høringen.

Danske Universiteter bemærker det uhensigtsmæssige i at der fortsat mangler lovhjemmel til udveksling med virtuelle elementer.

Copenhagen Business School (CBS):

CBS finder forslagene interessante, og støtter intentionen.

Derudover vil CBS gerne pege på, at der er et misforhold mellem de gode og ambitiøse planer for digitalisering af uddannelserne i EU regi, som Danmark med rette bakker op om, og så et forbud for de danske universiteter til at medvirke i internationale samarbejde om on-line undervisning.

Det er vanskeligt på den ene side at tilslutte sig intentioner om ”succesful digital education” og så samtidig forbyde danske universiteter i at deltage i EU/Erasmus-projekter med netop dette formål.

Danske Lærerorganisationer International (DLI):

DLI anerkender behovet for på EU-niveau at adressere behovet for at identificere de vigtigste faktorer for at fremme uddannelsessystemer der imødekommer de behov som digitaliseringen af samfundene medfører. Men Kommissionens forslag til rådshenstilling går for langt og forkert i bestræbelserne. Nedenfor følger nogle nedslag der begrundes dette:

Der er i forslaget ikke defineret distinktioner i hvad opgaven er på de forskellige uddannelsesniveauer og -typer. Det er ellers afgørende at definere (forskellene i) bl.a. opgaver, målsætninger og pædagogik i relation til digitalisering i fx en børnehave og på en videregående uddannelse inden for et specialiseret område. Den manglende distinktion kan i medlemsstaterne (og i EU) medføre politikker og finansiering der ikke bidrager positivt til at skabe mere digitalt kompetente borgere.

Teknologien skal ikke dominere pædagogik og didaktik sådan som, der lægges op til i forslaget, og som selve begrebet ”digital education” indikerer. Den teknologidominerende forståelse af uddannelse fremgår mere konkret i flere sammenhænge, blandt andet i 3.1.: ”Ensure that all teachers and teaching staff are supported in integrating digital technologies into their pedagogy, namely to use digital technologies for teaching, learning and assessment...”. Denne målsætning kan, hvis den implementeres ukritisk i medlemsstaters digitaliseringsstrategier, medføre at pædagogiske og didaktiske valg ikke længere begrundes professionelt, men i anvendelse af teknologien i sig.

Betydningen af de grundlæggende rammer og vilkår i uddannelsessystemet bliver ikke italesat i forslaget. Dette på trods af at Kommissionen i andre sammenhænge har italesat fundamentale udfordringer som manglen på kvalificerede fagprofessionelle – pædagoger, lærere og undervisere – samt en utilstrækkelig finansiering af uddannelsessystemerne i medlemsstaterne. Disse grundlæggende udfordringer risikerer at blive forstørret hvis der ikke opfordres til at tage højde for dem i medlemsstaternes digitaliseringsstrategier, ligesom de risikerer at skabe hindringer for målsætningerne vedrørende digitalisering som fremgår af forslaget. Det handler grundlæggende om at løse

uddannelsessystemernes udfordringer i den rigtige rækkefølge. Her har DLI en konkret bekymring om at Kommissionens prioriterede finansieringer af ”digitaliseringsinitiativer” i medlemsstaterne gennem fx Erasmus+ og genopretnings- og resiliensfaciliteten medfører underprioritering af grundlæggende udfordringer med rammevilkår i landene.

Kommissionens uforbeholdne opfordring til at medlemsstaterne samarbejder med den private sektor, herunder med tech-virksomheder med kommercielle interesser i uddannelsessystemerne, tager ikke højde for hvilke udfordringer det kan skabe i forhold til at sikre at uddannelse og undervisning bygger på fagprofessionelle vurderinger og beslutninger samt videnskabelige fremfor kommercielle kriterier, for at sikre kvalitet i undervisning og uddannelse. Kommissionen understreger dog at der skal tages højde for bl.a. persondatasikkerhed og digital suverænitet. Dette på trods af at der er flere eksempler på hvordan netop sådanne problemstillinger eksisterer i disse samarbejder. DLI har således en bekymring for at Kommissionens opfordring kan medføre politiske beslutninger i flere medlemsstater der udfordrer de demokratiske politiske processer, den professionelle autonomi, den digitale suverænitet og persondatasikkerheden.

De omfattende nedlukninger af samfund og uddannelsesinstitutioner under pandemien har vist sig angiveligt at have haft betydelige negativ betydning for elevers og studerendes trivsel. OECD påpegede under pandemien, at det at vende tilbage til sin uddannelsesinstitution (efter nedlukning) er afgørende for den fysiske og sociale sundhed (se Fx OECD's Trends Shaping Education Spotlight 21). DLI mener, at erfaringerne fra pandemien også skal indgå i strategier og politikker vedrørende digitalisering i og af uddannelse. Det vil sige opmærksomheden på betydningen af analoge undervisningsformer der understøtter den fysiske og psykiske trivsel.

Grundlæggende set mener DLI at det er væsentligt at forholde sig til den digitale udvikling og at sikre borgere der er kompetente i relation til digitalisering og teknologi. Undervisning i dette felt er helt afgørende, men faglige og færdigheds- og kompetencemål og -indhold skal dels defineres ud fra uddannelsesniveau og deltagernes alder, dels ske i en rækkefølge, hvor der tages højde for at løsningerne reelt understøtter indhold og mål. Det har Kommissionens forslag til rådshenstilling desværre ikke opmærksomheden på.

Dansk Arbejdsgiverforening (DA):

Det er for DA positivt, at Kommissionen med pakken om digitale færdigheder og uddannelse fremlægger tiltag, som skal bidrage til at forbedre og udbrede den europæiske befolknings digitale færdigheder. DA bakker op om, at der på alle niveauer af uddannelsessystemet sættes ind for at forbedre de digitale færdigheder. DA er ligeledes enige med Kommissionen i, at det er hensigtsmæssigt at indbygge digitale færdigheder i undervisningen – særligt på erhvervsskolerne. DA mener, at potentialet for digital interaktiv og virtuel undervisning er meget lovende. Digitale løsninger giver mulighed for realistiske og sikre træningsmuligheder for eleverne. Ved at prioritere digitale færdigheder i langt højere grad på erhvervsskolerne, vil eleverne endvidere også blive bedre udrustet med de digitale færdigheder, som efterspørges på arbejdsmarkedet.

DA er enig med Kommissionen i, at den fortsatte udvikling af uddannelsessystemet for digitale færdigheder kræver prioritering. Derfor bør der også prioriteres midler til dette vigtige område på nationalt niveau.

DA bakker op om vigtigheden i at sikre, at lærere og undervisere har de fornødne digitale færdigheder, så de let kan anvende digitale værktøjer i undervisningsforløbene.

DA støtter op om Kommissionens tilgang, hvor der lægges op til at forbedre digitale færdigheder igennem erfaringsudveksling og eksisterende bedste praksis mellem medlemslandene og i tæt samarbejde med interessenter, herunder arbejdsmarkedets parter.

DA har følgende mere specifikke bemærkninger til forslagene:

Særligt inden for voksenuddannelse er det vigtigt at prioritere styrkelsen af digitale færdigheder, der er nødvendige på arbejdsmarkedet. Her kan mikroeksamensbeviser spille en rolle igennem stor fleksibilitet for, hvornår læringen finder sted.

Kommissionen lægger op til at etablere en såkaldt "High-Level Group" som et værktøj for implementeringen af de to rådshenstillinger. Det er midlertidigt uklart, hvordan en formalisering af den eksisterende dialog vil kunne bidrage til en mere effektiv implementering. DA mener, at et tættere samarbejde og inddragelse af den private sektor er afgørende for at forbedre de digitale færdigheder, som virksomhederne efterspørger.

Kommissionen lægger op til at bidrage til udformningen af retningslinjer og kvalitetskrav for digitalt uddannelsesindhold og virtuelle læringsmiljøer og -værktøjer. Mens DA mener, at erfaringsudveksling mellem medlemslandene, samt involvering af arbejdsmarkedets parter og andre interessenter kan spille en positiv rolle for at udvikle de digitale færdigheder, er DA skeptisk over for en "one-size-fits-all approach", hvor der udstikkes en retning.

DA er af samme opfattelse, når Kommissionen lægger op til at introducere individuelle læringskonti, lovgivningsbestemt betalt uddannelsesorlov og betalt videreuddannelse i arbejdstiden. Det er emner, der bedst diskuteres og løses i tæt samarbejde med arbejdsmarkedets parter i det enkelte medlemsland.

9. Generelle forventninger til andre landes holdninger

Der er ikke kendskab til andre landes holdninger til forslaget.

10. Regeringens foreløbige generelle holdning

Regeringen er enig i vigtigheden af digitale kompetencer, som efterspørges på både nutidens og fremtidens arbejdsmarked. Regeringen støtter således intentionen bag forslaget om at styrke rammerne, som er nødvendige for udviklingen af digitale færdigheder og digital dannelse, herunder at sikre en inklusiv tilgang.

Det er dog vigtigt for regeringen, at arbejdet med digitalisering tager højde for de mulige negative effekter af eksempelvis øget brug af skærme. Det er desuden centralt, at digitale værktøjer har en klar pædagogisk og didaktisk værdi og ikke er et mål i sig selv. Endvidere er det vigtigt at fremhæve, at en afgørende forudsætning for at kunne udvikle digitale færdigheder inden for uddannelse er tilstedeværelsen af digitale kompetencer hos personalet. Der bør derfor fokuseres i lige så høj grad på kompetenceudvikling som på tilgængeligheden af digital infrastruktur.

Regeringen støtter videndeling på europæisk niveau med henblik på at øge vores viden om gode løsninger på fælles udfordringer, herunder fx at få mere viden om mulige negative effekter af øget brug af skærme. Dette skal dog ske med respekt for den nationale kompetence på uddannelsesområdet og institutionel autonomi – særligt i forhold til tiltag vedrørende indhold af uddannelserne.

Regeringen er derfor skeptisk over for forslaget beskrivelse af både proces for og indhold af nationale strategier samt målsætninger i forhold til digital uddannelse, idet dette er et nationalt anliggende. Regeringen ser derfor ikke, at rådshenstillingen skal stille krav herom.

Derudover vil regeringen arbejde for, at der skabes en klarere skelnen i indholdet af denne rådshenstilling og *forlaget til rådshenstilling om forbedring af udbuddet af digitale færdigheder inden for uddannelse*, da de indeholder væsentlige overlap og er vanskelige at skelne indholdsmæssigt.

Endelig vil regeringen arbejde for, at opgaverne for den foreslåede permanente højniveaugruppe for digital uddannelse varetages inden for den eksisterende struktur for det europæiske samarbejde inden for uddannelse for ikke at skabe præcedens for separate strukturer for enkelte tematikker.

11. Tidligere forelæggelser for Folketingets Europaudvalg

Sagen har ikke tidligere været forelagt Folketingets Europaudvalg.